

РЕШЕНИЕ

№ 22779

гр. София, 02.07.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 58 състав, в
публично заседание на 15.05.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Снежанка Кьосева

при участието на секретаря Зорница Димитрова, като разгледа дело номер **1949** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.145 и следващи от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е по:

1.жалба, уточнена с молба от 17.03.2025г., подадени от А. Г. Х. - директор на основно училище /ОУ/ "Х. Б." [населено място], [община] срещу т.ІІІ на Решение №15/16.01.2025г. на Комисията за защита от дискриминация /КЗД, Комисията/ и

2.жалба, уточнена с молба от 07.03.2025г., подадени от министерство на образованието и науката и министърът на образованието и науката срещу т.І и т.ІV на Решение №15/16.01.2025г. на Комисията за защита от дискриминация.

С жалбата си директорът на ОУ "Х. Б." твърди, че оспореното решение е неправилно, немотивирано, постановено при неправилно установена фактическа обстановка и при наличие на съществено нарушение на административнопроизводствените правила, в противоречие с материалноправни разпоредби и несъответствие с целта на закона. Сочи се, че КЗД е постановила решение по въпроси извън нейната компетентност и всичко изложено води до незаконосъобразност на решението. Претендира се присъждане на разноски, направени пред КЗД и пред АССГ.

В съдебно заседание жалбоподателката не се явява и не се представлява.

С жалбата на министерство на образованието и науката и на министъра на образованието и науката е застъпено становище, че спрямо Р. П. не са извършени действия или бездействия, с които да са засегнати нейни права по защитени признаци, посочени в Закона за защита от дискриминация /ЗЗДискр./, поради което оспореното решение е неправилно. Твърди се, че

изплащането на увеличени възнаграждения със задна дата не е проблем на "неутрални разпоредби" и/или липса на указания за прилагането им, а е въпрос на прилагането на Кодекса на труда /КТ/ от страна на работодателите и ограниченията, които той разписва, като по този начин, направените връзки и изводи за осъществена дискриминация са неточни и неправилни. И с тази жалба, както и с първата се сочи, че предметът на жалбата на Р.П. не следва да е установяване на дискриминация, а обуславя гражданскоправен спор относно прилагането на разпоредби по време и длъжност на трудово възнаграждение, който следва да се реши от компетентния съд.

Ответникът - Комисия за защита от дискриминация, чрез процесуален представител, с писмено становище оспорва жалбите като неоснователни, а жалбата на министерство на образованието и науката и на министъра на образованието и науката в частта, с която е дадена препоръка като недопустима. Аргументира се становище, че не са налице отменителните основания на чл.146 от АПК. Претендира се присъждане на юрисконсултско възнаграждение и се прави възражение на прекомерност на адвокатското възнаграждение.

Заинтересованата страна Р. П. -К. не изразява становище по жалбите.

Заинтересованите страни заместник-министър на образованието и науката, Сдружение на директорите в средното образование в Република България, Независим учителски синдикат към КНСБ, Синдикат "Образование" към КТ "Подкрепа", Синдикат на българските учители към КНСБ и Съюз на ръководителите в системата на народната просвета в България не изразяват становище по жалбата.

Софийска градска прокуратура не участва в производството.

Съдът, като взе предвид събраните по делото доказателства, прие за установено следното:

На 16.10.2023г. с вх.№ 44-00-3609 Р. Х. П. - К. подаде жалба до КЗД срещу директора на ОУ "Х. Б.", [населено място] и срещу Министерство на образованието и науката. Посочила е, че е започнала работа в училището през учебната 2021-2022г. и от първия месец разбрала, че не всичко се изплаща, така както е в КТ и Колективния трудов договор /КТД/ и Закона за предучилищно и училищно образование /ЗПУО/. К. напуснала по собствено желание на 01.08.2023г. и същия ден била назначена, тоест не е напускала системата на образованието. Подала заявление до директора на училището за увеличението на трудовите ѝ възнаграждения от 01.01.2023г. до момента на прекратяване на трудовия ѝ договор - 01.08.2023г., прието с Анекс №Д01-192/10.08.2023г. към КТД за системата на предучилищното и училищно образование от 06.12.2022г. на ОУ "Х. Б." с Г.. Жалбата е допълнена два пъти след дадени указания от КЗД.

С разпореждане №812/08.11.2023г. председателят на КЗД е образувал преписка с № 275/2023г. по признак "лично отношение" по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. и наведена претенция за нарушение на чл.14 от ЗЗДискр. Преписката е разпределена на трети специализиран постоянен състав. Разяснена е доказателствената тежест.

За образуваното производство са уведомени страните - Р. К., директорът на ОУ "Х. Б." с Г., заместник-министър на образованието и науката, министърът на образованието и науката, представляващ министерство на образованието и науката. Предоставена е възможност за изразяване на становище и представяне на доказателства.

На 29.12.2023г. в КЗД е постъпило становище от директора на училището, според което от момента на прекратяване на трудовия договор с Р.К. не съществува правна връзка и основание, от което да произтичат права за минал период от това отношение, тъй като то вече не съществува. Посочено е, че по прекратено трудово правоотношение страните не биха могли да извършат допълнения и изменения на неговите клаузи, както и че Анексът към КТД от 10.08.2023г., който регламентира увеличението на учителските заплати, не урежда изрично правата на учителите, които са с прекратени трудови договори преди тази дата. Директорът се е позовал и на становище

на МОН №80812-41 от 25.08.2023г., което представил в КЗД.

В становище от министерство на образованието и науката е посочено, че наличието на действащо трудово правоотношение е абсолютна предпоставка за реализиране на поисканото увеличение, тъй като от една страна трудовото възнаграждение, като елемент на трудовото правоотношение се определя с индивидуалния трудов договор, а от друга страна, трудовото правоотношение определя кръга от лицата - работници и служители, за които могат да се приложат съответните разпоредби. Възприето е разбиране според което посочената в Анекса дата 01.01.2023г. не представлява дата на влизане в сила на договорените клаузи, а началният момент, от който се увеличават работните заплати на лицата, които притежават качеството работници и служители към момента на постигане на договореността - 10.08.2023г., тоест основанието за увеличаване на работната заплата възниква на 10.08.2023г. с подписване на Анекса към КТД. Посочено е, че предвиденото увеличение се извършва от работодателя единствено на работници и служители, които имат действащи трудови договори към момента на увеличаване на работните заплати, като правното основание за това е чл.118, ал.3 от КТ.Със становището е представен Анекс № Д01-192/10.08.2023г..

Становище по жалбата на Р. К. е изразено и от Синдиката на българските учители. Посочено е, че предвид разпоредбата на чл.54 от КТ и наличието на "уговорено друго" с Анекса към КТД, началото на действието на Анекса е от 01.01.2023г., което е в съответствие с чл.14 от Закона за нормативните актове. В тази връзка е посочено и че в Наредба за изменение и допълнение на Наредба №4 от 2017г. за нормиране и заплащане на труда, изрично е записано, че §2 отнасящ се до увеличението на работните заплати влиза в сила от 01.01.2023г..Мнението на синдиката е, че разпоредбите за увеличаване на заплатите следва да се приложат по отношение на всички членове на синдикални организации и организации на работодатели, страни по КТД, които са били в трудови правоотношения към 01.01.2023г., а за лицата по отношение, на които са прекратени трудовите договори това следва да стане със заповед на директора на институцията на основание чл.118 от КТ със задна дата за изминал период въз основа на заявление от лицето.

Със становище КНСБ споделя становището на Синдиката на българските учители по приложението на Анекса и уточнява, че увеличеният размер на възнаграждението се дължи от 01.01.2023г. до датата на прекратяване на трудовия договор с учителя.

Синдикат "Образование" към конфедерация на труда "Подкрепа" изразява становище, според което има основания да се приеме наличие на дискриминация по изложените от жалбоподателката Р. К. признаци. Посочено е, че начало на действието на Анекса е в сила от 01.01.2023г., според изрично записана уговорка на страните в съответствие с чл.54 от КТ и че с публикуваната в ДВ бр.75/2023г. Наредба за изменение и допълнение на Наредба №4 от 2017г. за нормиране и заплащане на труда изрично е записано, че наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ, с изключение на §2, който се отнася за увеличение на работните заплати и който влиза в сила на 01.01.2023г..Записано е, че увеличаването на работните заплати се отнася за всички членове на страните по КТД, които са били в трудовоправни отношения към 01.01.2023г. без значение на основанието за прекратяване на тези отношения към датата на подписване на Анекса. Посочено е, че работодателят може едностранно да увеличава трудовото възнаграждение на работника или служителя - чл.118, ал.3 от КТ, поради което не е необходимо да се подписва допълнително споразумение.

Представен е и писмен отговор от Съюза на ръководителите в системата на Народната просвета, с който е оспорена претенцията на жалбоподателката за извършени дискриминационни действия и е направено искане за отхвърлянето ѝ като неоснователна и недоказана.Твърди се, че не е извършена дискриминация по признак "образование" и по признак "лично

положение". Заявява се становище, че не съществува правна възможност за лицата с прекратени трудови правоотношения до момента на определяне и договаряне на новите заплати да получат разликата от увеличението на индивидуалната работна заплата за минал период от време, и че предвиденото увеличение се извършва от работодателя единствено и само за работниците и служителите, които имат действащи трудови договори към момента на увеличаване на работните заплати, като правното основание за това е предвидено в чл.118, ал.3 от КТ.

В КЗД е представено становище от финансовия министър за недопустимост на жалбата на Р. К. срещу министъра на финансите и министерство на финансите, тъй като министърът не е страна по КТД за системата на предучилищно и училищно образование, а и не се твърди по-неблагоприятно третиране от министъра на финансите. Представено е становище по отношение разходването на средствата - в частност как са предвидени в бюджета съответните увеличения. /л.92/

Независимият учителски институт е изразил становище, според което разпоредбите за увеличаване на работните заплати се отнасят за всички членове на синдикалните и работодателски организации, страни по КТД, които са били в трудовоправни отношения към 01.01.2023г., а ако са прекратени правоотношенията им към момента на подписване на Анекса работодателят следва да приложи чл.118, ал.3 от КТ, който дава възможност за едностранно увеличаване на трудовото възнаграждение на работника или служителя.

Изготвен е доклад-заключение. Насрочено е заседание на 14.11.2024г. Със заповед от 13.11.2024г. на председателя на КЗД поради обективна невъзможност да участва в заседанието С. С. - член на състава е заменена с Баки Х..

За заседанието на 13.11.2024г. страните са призовани редовно, не е проведена помирителна процедура, поради отказ от страна на директора на ОУ "Х. Б.", [населено място]. Представена е искова молба от Р. К. срещу ОУ "Х. Б.", [населено място] за иск по чл.128, т.2 във вр. с чл.59 от КТ. Делото е обявено за решаване.

С т. I на Решение №15/16.01.2025г., на основание чл.65, т.5 от ЗЗДискр. Комисията е установила, че министърът на образованието и науката, в качеството му на ръководител на министерство на образованието и науката, е допуснал бездействие и неиздаване на указания за прилагане на Анекс № Д01-192/10.08.2023г. към КТД 01-269/06.12.2022г., с които указания са въведени съответни критерии за определена група лица, на които следва да им бъде увеличен размерът на основното трудово възнаграждение, изплащано със задна дата, с което е създал предпоставки за нарушение на чл.4, ал.3 от ЗЗДискр. във вр. с чл.4, ал.1 от ЗЗДискр., съгласно защитения по чл.4, ал.1 признак "лично положение" спрямо жалбоподателката Р. К.; с т. III на Решението КЗД е установила, че при съблюдаване на указанията, получени от министерство на образованието и науката, директорът на ОУ "Х. Б.", [населено място], представляващ работодателя - като е отказал да изплати полагащото се на Р. К. увеличение на трудовото ѝ възнаграждение, съгласно Анекс № Д01-192/10.08.2023г. към КТД 01-269/06.12.2022г. и Наредба за изменение и допълнение на Наредба №4/2017г. за нормиране и заплащане на труда е допуснал нарушение на чл.4, ал.3 от ЗЗДискр. във вр. с чл.4, ал.1 от ЗЗДискр., съгласно защитения по чл.4, ал.1 признак "лично положение" и нарушение на чл.14 от ЗЗДискр. по отношение на жалбоподателката Р. К.; с т. IV на Решението е установено по отношение на министерство на образованието и науката, представлявано от министъра на образованието и науката, в качеството му на страна по Анекс № Д01-192/10.08.2023г. към браншови КТД 01-269/06.12.2022г. за системата на образованието - чрез създаването на привидно неутрална разпоредба са допуснали нарушение на чл.4, ал.3 от ЗЗДискр., като по този начин са създали предпоставки и условия за неравно третиране спрямо Р. К..

Решението е съобщено на министъра на образованието и науката на 29.01.2025г., а на директора на ОУ"Х. Б." на 27.01.2025г.. Жалбите съответно са подадени на 10.02.2025г. и на 05.02.2025г.

ПРАВНА СТРАНА

Жалбите са процесуално допустими. Подадени са от адресати на акта, в законоустановения срок и срещу подлежащо на оспорване решение.

Разгледани по същество жалбите са неоснователни.

Оспореното решение е издадено от компетентен орган, в кръга на неговите правомощия.

Спазена е установената от закона писмена форма, посочени са фактически и правни основания за издаване на решението. Актът съдържа предписаните в чл.66 от ЗЗДискр. реквизити. Посочен е издателят на решението, жалбоподателят, оплакванията му, извършените действия по проучването, становищата на ответните страни в производството, какво е установил органа от фактическа и правна страна и какво е решението му по същество на казуса.

Не са извършени съществени нарушения на административно производствените правила. Спазени са специалните административно-производствени правила, установени в чл.50 – чл.70 от ЗЗДискр. В съответствие с изискването на чл.50, т.1 от ЗЗДискр. производството е образувано по жалба на засегнато лице. След образуване на преписката, председателят на КЗД е определил същата да бъде разгледана от тричленен постоянен заседателен състав, който на свое заседание е определил докладчик от решаващия състав, след което са предприети действия по изпълнение на процедурата по проучване на преписката и събиране на доказателства, необходими за изясняване на спорните факти и обстоятелства, в съответствие с чл.55, ал.1 от ЗЗДискр.. Представени са писмени становища от страни, съпричастни към казуса и имащи отношение към спора за упражнена дискриминация спрямо жалбоподателката Р. К.. Предоставена е възможност на страните да се запознаят със събраните материали, да изразят становище по тях, както и да ангажират допълнителни доказателства и да изложат твърденията си. Процедурата по проучване и събиране на доказателства е приключила с доклад на докладчика по преписката, след което е насрочено заседание на решаващия състав, за датата на което страните са били редовно уведомени. Проведено е едно открито заседание, след което производството е приключило и въз основа на събраните доказателства е постановен оспореният административен акт.

С разпоредба на чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. е забранена всяка пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна. Според ал.2 на чл.4 от ЗЗДискр. пряка дискриминация е всяко по-неблагоприятно третиране на лице на основата на признаците по ал.1, отколкото се третира, било е третирано или би било третирано друго лице при сравними сходни обстоятелства, а непряка дискриминация е поставянето на лице или лица, носители на признак по чл.4, ал.1, или на лица, които, без да са носители на такъв признак, съвместно с първите търпят по-малко благоприятно третиране или са поставени в особено неблагоприятно положение, произтичащо от привидно неутрални разпоредба, критерий или практика, освен ако разпоредбата, критерият или практиката са обективно оправдани с оглед на

законова цел и средствата за постигане на целта са подходящи и необходими /чл.4, ал.3 от същия закон/. Съгласно разпоредбата на §1, т.7 от ДР на ЗЗДискр. "Неблагоприятно третиране" е всеки акт, действие или бездействие, които водят до по-малко благоприятно третиране на едно лице спрямо друго въз основа на признаците по чл.4, ал.1 или могат да поставят лице или лица, носители на признак по чл.4, ал.1, в особено неблагоприятно положение в сравнение с други лица. За да е налице проява на дискриминация по смисъла на ЗЗДискр. е необходимо да са осъществени всички елементи от фактическия състав на приложимата специална правна норма, както от обективна, така и от субективна страна. Следва да е налице и пряка причинно-следствена връзка между неблагоприятното отношение и причината за него, като при всички случаи следва да се изразява в някой признак по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр., включително и „равно възнаграждение за еднакъв или равностоеен труд“ /чл.14, ал.1 от ЗЗДискр./. Правилно в конкретния случай органът е приел, че жалбоподателите – министър на образованието и науката с бездействието си и неиздаване на указания и директор на ОУ“Х. Б.“, съобразявайки указанията на МОН са третирали по-неблагоприятно Р. К..

Съгласно чл.14, ал.1 от ЗЗДискр. работодателят следва да осигурява равно възнаграждение за еднакъв или равностоеен труд. За да е налице нарушение на изискването за равенство, в случая отказ от изплащане на увеличение на трудовото възнаграждение, е необходимо да се установи, че по-неблагоприятното третиране на служителя, в сравнение с други служители в сходно положение, е в причинна връзка с някои от защитените признаци.

Законодателят не е дал легално определение на защитения признак "лично положение". За разлика от другите защитени признаци, които са трайни, същностни характеристики на човека, защитеният признак "лично положение" няма еднозначно, изначално прието в закона обективно съдържание. Поради това във всеки конкретен случай се налага установяване и доказване на значим, обективен, същностен за личността белег, който позволява да бъде прилаган еднакво и който отчита универсалния - материален и персонален обхват на закона и именно въз основа на този белег то да е поставено в по-неблагоприятно, неравностойно положение в сравнение с друго лице, което се намира в сходно на него положение, но не притежава този белег. Личното положение в случая е свързано с трудовото правоотношение на лицето, както и увеличението на основното възнаграждение за минал период, през който лицето е полагало труд и при наличието на такава възможност, от което следва да се приеме, че признакът е налице. Прекратеното трудово правоотношение след 01.01.2023г. придава на лицата, които не са получили увеличението различно качество в сравнение с останалите служители, които са получили увеличението на работната заплата. Наличието на този факт обосновава неизплатеното увеличение на работната заплата и изпълва съдържанието на признака лично положение. Именно прекратеното трудово правоотношение

обуславя отказа да се изплати увеличението на работната заплата със задна дата считано от 01.01.2023г. съгласно Анекса от 10.08.2023г. Поддържаният в жалбата на МОН, в указанията на МОН и в отказа на директора на училището във връзка с прилагане на анекса, диференциран подход при изплащане на увеличението води до неравенство, произтичащо от признака лично положение в обхвата, на което се включва прекратен трудов договор след 01.01.2023г.

Страната, която твърди, че е жертва на дискриминация следва да докаже факти, от които може да се направи извод, че е налице дискриминация, а ответната страна трябва да докаже, че правото на равно третиране не е нарушено /чл.9 от 33Дискр./. В разпоредбата на чл.9 от 33Дискр., е транспонирана Директива 2000/43 на ЕС относно тежестта на доказване в производството за защита от дискриминация. След като страната, която представи факти, от които може да се направи предположение, че е налице дискриминация, ответната страна трябва да докаже, че принципът на равно третиране не е нарушен. КЗД правилно е приложила този принцип. Не е необходимо пострадалият да доказва напълно и изцяло, че е налице дискриминация. След доказване на твърденията, от които може да се направи предположение, че е налице дискриминация, доказателствената тежест се прехвърля на ответната страна. За да бъде установено дискриминационно третиране на едно лице, спрямо друго е необходимо да се установи обективно наличен противоположен резултат за това лице, при упражняването на някаква дейност или при не извършването на определена дейност. В настоящото производство се събраха безспорни доказателства, от които се установяват факти и обстоятелства, осъществяващи установените с решението на КЗД фактически състави на дискриминация от страна на министъра на образованието и науката и директорът на училището по отношение на Р. К.. Доказани са фактите, от които може да се направи безспорен и категоричен извод, че Р. К. е третирана по начин, по-неблагоприятен от останалите лица, на които е увеличено възнаграждението. Органът правилно е приел, че се установяват данни за това, че Р. К. е дискриминирана с неизплащането на увеличението на възнаграждението за периода от 01.01.2023г. до момента на прекратяване на трудовото ѝ правоотношение на 01.08.2023г..

Страните не спорят, че в периода от 01.01.2023г. до 01.08.2023г. Р. К. е била педагогически специалист в ОУ "Х. Б.", [населено място], че на 19.09.2023г. е подала заявление до директора на училището с искане да ѝ бъдат преизчислени и изплатени трудовите ѝ възнаграждения с увеличение от 01.01.2023г. до момента на прекратяване на договора, прието с Анекс № Д01-192/10.08.2023г. към КТД за системата на предучилищното и училищното образование от 06.12.2022г. и че директорът на училището е отказал да стори това.

Не се спори и че МОН и социалните партньори са подписали на 10.08.2023г. Анекс към КТД от 06.12.2022г., който предвижда, считано от 01.01.2023г., увеличение на

индивидуалните работни заплати на заетите в системата на предучилищното и училищното образование педагогически специалисти и непедagogически персонал и съответните разходи за осигурителните им вноски. Съгласно чл.14, ал.1 от Закона за нормативните актове обратна сила на нормативен акт може да се даде само по изключение, и то с изрична разпоредба.

Съгласно разпоредбата на чл.54, ал.1 от КТ, КТД влиза в сила от деня на сключването му, освен ако в него не е уговорено друго. В чл.56 от КТ е посочено, че КТД може по всяко време да бъде изменен по взаимно съгласие на страните по реда за неговото сключване като за измененията в колективния трудов договор се прилагат чл.53 и чл.54. Анексите към КТД са неизменна част от него след сключването им, а страните по КТД се договарят относно клаузи, които представляват минимални стандарти по отношение на индивидуалните трудови договори, като целта е да бъдат създадени по-благоприятни условия за работниците и служителите в даден отрасъл. По-благоприятната уредба в КТД заменя автоматично договореностите в индивидуалния трудов договор на служителите. Не съществува предвидена нормативно пречка, с КТД да бъде придадена обратна сила на тези по-благоприятни последици, както е сторено в настоящия случай. В чл.27, ал.2 от Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. към КТД от 06.12.20 22г., изрично не е предвидено изключване от приложението и на лицата, които са били заети в сферата на образованието по трудови договори към 01.01.2023г., но са били с прекратени трудовоправни отношения към датата на подаване на заявлението - 19.09.2023г., за преизчисление на основното трудово възнаграждение за периода 01.01.2023г. - 01.08.2023г.. При липса на изрично изключване, не може да се приеме, че разпоредбата на чл.27, ал.2 от КТД от 06.12.2022г. не предвижда увеличение, считано от 01.01.2023г., на индивидуалните работни заплати на заетите в системата на предучилищното и училищното образование педагогически специалисти и непедagogическия персонал и съответните разходи за осигурителните им вноски за сметка на работодателя, за лицата които нямат действащи трудови договори към датата на поисканото преизчисление, но са били в трудови правоотношения към 01.01.2023г..

По силата на § 2 от Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 4 от 2017г. за нормиране и заплащане на труда /обн. ДВ, бр.75 от 01.09.2023г./ е изменено Приложение № 3 относно минималните размери на основните месечни работни заплати на педагогическите специалисти. Съгласно § 3 от заключителните разпоредби към Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 4 от 2017г. наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник", с изключение на § 2, който влиза в сила от 1 януари 2023г.. Наредбата е издадена от министъра на образованието и науката на основание чл.22, ал.9 във вр. чл.22, ал.2, т.18 от Закона за предучилищното и училищното образование и е съгласувана с министъра на труда и социалната политика и с министъра на финансите.

Промяната, предвиждаща увеличението на минималните трудови възнаграждения на педагогическите специалисти е утвърдена в Закона за държавния бюджет за 2023г., който изрично проявява действието си от 01 януари 2023г., без значение, че е обнародван в ДВ бр.66 от 01.08.2023г., т.е. придадено е обратно действие, считано от 01.01.2023г.

Обратното действие е правен институт, с който законодателят придава правно значение на настъпването на определени правни последици към един минал момент, към който не се е осъществил правопораждащият ги юридически факт, по съображения за справедливост и социална целесъобразност. С фикцията на обратното действие се преуреждат съществували в предходен момент правоотношения между правните субекти. Смисълът е, че обратното действие преурежда по нов начин приключилите и уредени от стария закон правоотношения /Решение № 12/11.11.2010 на КС по к. д. № 15/2010 г./.

Изхождайки от изложеното съдът счита, че изменената с анекса от 10.08.2023г. разпоредба на чл.27 от КТД се отнася за работните заплати на всички педагогически специалисти и непедagogически персонал в сферата на предучилищното и училищното образование, заети към 01.01.2023г., и предвижда нов размер на основните възнаграждения, считано от 01.01.2023г., за работните заплати на заетите в системата на образованието. И след като в закона или в КТД не е визирано и изрично уточнено, че това увеличение не засяга лицата с прекратено трудово правоотношение, придаденото обратно действие на нормата следва да се тълкува разширително, а не стеснително и следва да се приеме, че се отнася до лицата, които в този период са полагали труд в учебни заведения и са се намирали в трудови правоотношения /арг. от чл.46 от ЗНА/. Предвид изложеното правилно КЗД е приела, че неизплащането на дължимите увеличения на Р. К., която е упражнявала законосъобразно труда си по трудово правоотношение към 01.01.2023г., я поставя в по-неблагоприятно положение спрямо останалите лица, работили по трудово правоотношение към 01.01.2023г., на които са били преизчислени и изплатени увеличените трудови възнаграждения. Отказът на директора на училището да заплати полагащото се увеличение на заплатата на К. е нарушение на антидискриминационното законодателство – чл.14 ЗЗДискр.. Действително отказът на директора е обоснован с издадените указания от заместник-министъра на образованието и науката Е. Л., отнасящи се до всички ръководители на училища в страната, но предвид дискриминационният му характер директорът е следвало да не ги изпълни. Оттук следва обоснован извод, че директорът на училището, представляващ работодателя, е допуснал непряка дискриминация по чл.4, ал.3 във вр. с ал.1 от ЗЗДискр. по защитен признак „лично положение“ в нарушение на чл.14 от ЗЗДискр. по отношение на Р. К.. Оспореното решение по т.ІІІ е правилно.

Осъществен е състава на чл.4, ал.3 от ЗЗДискр, - непряка дискриминация, тъй като чрез привидно неутралния чл.27 от Анекса са поставени лица с прекратени след

01.01.2023г. трудови договори, т.е. лица, носители на признак по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр в по-неблагоприятно положение в сравнение с лицата чиито трудови договори не са прекратени към датата на договаряне на увеличението. Р. К. е била в сферата на образованието към 01.01.2023г, но по собствено желание трудовият ѝ договор е прекратен преди подписване на Анекса определящ увеличението със задна дата, а другите лица продължават да са във валидно трудово правоотношение и към датата на договаряне на увеличението. Между тези две групи следва да се извърши сравнението, а не както се сочи в жалбата на МОН – с други лица, на които трудовото правоотношение също е било прекратено към момента на подписване на Анекса..Анексът създава еднакво положение за лицата заети в сферата на образованието към 01.01.2023г , независимо дали трудовото им правоотношение впоследствие преди увеличението е прекратено. Посоченото задължава изплащане на увеличението на работната заплата със задна дата считано от 01.01.2023г. на всички работещи към тази дата, съгласно отработеното време до датата на прекратяване на трудовото им правоотношение. Именно чрез привидно неутрална разпореда, се осъществява непряка дискриминация, тъй като не е отчетено особеното положение на лицата чиито трудови правоотношения впоследствие след 01.01.2023г до датата на подписване на анекса са прекратени.

МОН, представлявано от министъра на образованието и науката е страна по Анекса, заедно с други лица, които чрез непрецизната формулировка на Анекса са създали привидно неутрална разпореда, която е в основата на различното тълкуване и прилагане спрямо лицата с прекратени трудови правоотношения преди подписването му.По този начин МОН, заедно с другите страни по Анекса е допуснало нарушение на чл.4, ал.3 от ЗЗДискр. и така са създадени предпоставки за неравно третиране спрямо Р. К.. Министърът на образованието и науката не е издал указания за прилагане на Анекса с въведени критерии за съответните групи лица, на които следва да се увеличи размерът на трудовите възнаграждения, изплащани със задна дата и съответно е създал предпоставки за нарушение на чл.4, ал.3 във вр. с ал.1 от ЗЗДискр., относно защитения признак лично положение спрямо Р. К.. Действително заместник – министър е изпратил писмо до училищата относно прилагането на Анекса, но министърът не е осъществил контрол и не е съгласувал писмото, респ. налице е бездействие. Следователно оспореното решение и по т.I и т.IV също е правилно.

Неоснователни са възраженията на жалбоподателите, че КЗД е постановила решение по въпроси извън нейната компетентност, тъй като се касае за гражданскоправен спор относно прилагането на разпоредби по време и длъжност на трудово възнаграждение, който следва да се реши от компетентния съд. КЗД е разгледала жалба с твърдения за дискриминация по признак лично положение по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. и наведена претенция за нарушение на чл.14 от ЗЗДискр.. Въпросът за увеличаване на трудовото възнаграждение на Р. К. е изследван във

връзка с твърдяната дискриминация, а не с цел изземване на функции на гражданския съд. Не се споделя и разбирането, че изплащането на увеличени възнаграждения със задна дата не е проблем на "неутрални разпоредби" и/или липса на указания за прилагането им от МОН, тъй като с непрецизната формулировка на текста на Анекса е създадена привидна неутрална разпоредба, даваща възможност за различно тълкуване и приложение по отношение на лицата с прекратени трудови правоотношения, респ. създаване на предпоставки за неравно третиране и дискриминация.

Предвид изложеното жалбите са неоснователни.

При този изход на спора основателна е претенцията на ответника за присъждане на юрисконсултско възнаграждение в размер на 100,00 лв. Искането на директора на училището за разноси е неоснователно. Останалите страни не са претендирали присъждане на такива.

Така мотивиран и на основание чл.172, ал.2 от АПК, СЪДЪТ

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ жалба, подадена от А. Г. Х. - директор на основно училище "Х. Б." [населено място], [община] срещу т.ІІІ на Решение №15/16.01.2025г. на Комисията за защита от дискриминация.

ОТХВЪРЛЯ жалби, подадени от министерство на образованието и науката и министърът на образованието и науката срещу т.І и т.ІV на Решение №15/16.01.2025г. на Комисията за защита от дискриминация.

ОСЪЖДА А. Г. Х. и министерство на образованието и науката да заплатят на Комисия за защита от дискриминация сумата 100,00 лв., разноси по делото.

Решението може да се обжалва пред Върховен административен съд в 14-дневен срок, считано от получаване на съобщението.

СЪДИЯ: